

Šlechtitelský program plemene hafling

1. Současný stav

Hafling se řadí do skupiny malých horských koní, je chován především pro svoji nenáročnost. Má široké možnosti využití jak pro agroturistiku a sportovní účely, tak i v zemědělství zvláště v horských oblastech.

Chovná oblast plemene hafling v České republice zahrnuje území celého státu.

Chovná populace zahrnuje k roku 2006 cca 430 koní.

2. Plemenné knihy

Do šlechtitelského programu haflinga jsou zahrnuti všichni plemenní koně, kteří jsou zapsáni do následující plemenné knihy:

plemenná kniha hřebců
hlavní plemenná kniha klisen
plemenná kniha klisen
pomocná plemenná kniha klisen

3. Metody chovu

Chovný cíl je zabezpečován metodou čistokrevné plemenitby. To znamená, že jsou mezi sebou připouštěni hřebci z plemenné knihy hřebců a klisny z hlavní plemenné knihy a plemenné knihy. V přechodném období do 31. 12. 2016 (31. 12. 2018) i pomocné plemenné knihy.

4. Použití jiných plemen

Není povoleno. Plemenná kniha je uzavřena.

5. Hodnocení a testování užitečných vlastností

U plemenných koní je hodnocen plemenný typ a pohlavní výraz, stavba těla a zdravotní stav. Hodnocení zkoušek výkonnosti je součástí zkušebního řádu.

6. Posuzování sledovaných znaků

U hřebců a klisen se hodnotí dále uvedené znaky, tak aby se vyloučením exteriérových nedostatků zlepšoval exteriér a výkonnost chovaných koní. Genetické vady jsou vylučujícím znakem (kryptorchismus, rozštěpy, kýly atd.)

Hodnocení a popis exteriéru se provádí před zápisem do plemenné knihy. Hodnocení koní se provádí na tzv. svodech a chovatelských výstavách.

Hodnocení se provádí dle následujícího schématu:

Exteriérové hodnocení

Typický středně velký kůň, Ušlechtilý, harmonický s korektním fundamentem, S výborným charakterem, ale dostatečným temperamentem s dobrou mechanikou pohybu.

Barva - ryzáci všech odstínů, upřednostňován je zlatý ryzák.

Žíně - hřívy a ohonu výrazně světlé, podstatný podíl tmavých žíní je nežádoucí.

Odznaky - bílé a tmavé skvrny na těle jsou nežádoucí. Vyskytne-li se na jedné končetině bílý odznak sahající do ½ holeně není negativně posouzen. Dva bílé odznaky na nohou vedou k odečtení 1 bodu ze stupnice hodnocení. Tři bílé nohy pak znamenají odečtení 2 bodů. Vyskytnou-li se čtyři bílé končetiny, nebo bílá noha nad úroveň hlezenního či karpálního kloubu jsou tyto odznaky vylučující.

Hlava - výrazná, ušlechtilá, suchá a dobře nasazená u klisen a hřebců s typickým pohlavním výrazem, středně dlouhé, dobře nasazené uši. Nežádoucí je malá hlava, která je spojena s krátkým silným krkem.

Krk – pyramidální, dostatečně dlouhý, středně nasazený, klenutý a harmonicky přecházející v trup. Nízko nasazený, obrácený krk je nežádoucí.

Kohoutek – výrazný suchý, dostatečně dlouhý

Hřbet - dostatečně dlouhý, pevný

Bedra – široká, pevná, dobře vázaná

Zád - dlouhá, často mírně štěpená, dostatečně osvalená, mírně skloněná

Prsa – dostatečně široká, výrazně osvalená

Plece - dlouhé, šikmé a dobře osvalené a dobře vázané na hrudník

Hrudník - široký, dostatečně hluboký, s dlouhými, dobře zaúhlenými žebry

Břicho – dobře formované, přecházející plynule ve slabinu

Končetiny – relativně krátké, dobře osvalené s výraznými, suchými klouby, se správným nasazením, s pravidelným postavením

Kopyto - pravidelné, pevné, dobře úhlované, přední 45°, zadní 50-55°

Chody – korektní, prostorné, elastické a energické, pravidelné, v kroku čtyřtaktí, klusu dvoutaktí a cvalu třítaktí

Charakter – vyrovnaně reagující na vnější podněty, ochotně spolupracující

Ohon - středně nasazený.

Nežádoucí znaky: lymfatická konstituce, těžká hlava, malé nevýrazné a rybí oko, výrazná disharmonie v tělesné stavbě. Vylučující znaky - nepravidelný skus a genetické vady (kryptorchismus, rozštěpy atd.)

7. Metody selekce (výběru)

1. Sledované vlastností chovných koní se provádí systematickým výběrem (selekcí).

2. Koně mohou být zapsáni do plemenných knih tehdy, budou-li zhodnocena následující kritéria a splněna jejich výběrová úroveň.

2.1. Původ

Původ musí být po stránce krevních kombinací co nejhomogennější. Pro hřebce platí článek 13.1.2. Řádu PK. Pro klisny platí článek 13.2.2. řádu PK.

2.2. Posuzování zevnějšku (exteriéru)

Při posuzování zevnějšku se především hodnotí plemenný typ, pohlavní výraz, tělesná stavba, korektnost a pravidelnost chodů, jejich kmihuplnost, prostornost a dále celkový dojem koně. Minimální kohoutková výška hůlková při zápisu do HPK u klisen je 140 cm, PK plemenných knih je u klisen 138 cm. U hřebců je minimální KVH 142 cm.

Metodické zásady stanovuje Rada PK.

2.3. Posouzení vlastností

Posuzování se provádí při licentování hřebců, při zápisu klisen do plemenných knih a posuzuje se především charakter, pohybové nadání, zdraví, konstituční tvrdost a životnost koně.

2.4. Při posuzování vlastností se používá bodového hodnocení škály 1 – 10.

8. Zdravotní stav

U plemenných koní se požaduje výborný zdravotní stav, plodnost a genotyp bez dědičně podmíněných vad a nemocí.

Klisny: klisny musí mít při zápisu do PK a ZV veterinární doklady dle platných předpisů pro přesun koní.

Hřebci: musí mít při zápisu do PK a ZV veterinární doklady dle platných předpisů pro přesun koní, při zápisu do PK je kontrolován zdravotní stav očí, zkus a sestouplá varlata. Hřebec musí být prost zlozvyků a nectností

Zdravotní stav potomstva: posouzení růstu, vývinu, životaschopnosti a exteriéru a zjevných dědičně podmíněných vad při první evidenci pod klisnou.

9. Odhad plemenné hodnoty

Pro odhad plemenné hodnoty bude použita některá z metodik využívaných vyspělými chovatelskými svazy. K přípravě podkladů pro tento odhad činí ASCHK ČR tyto kroky:

- snaží se podporou některých programů dosáhnout zvýšení četnosti potomstva po jednotlivých plemenících
- hodnocení hříbat pod klisnou, klisniček a klisen na centrálních svodech a při zápisu do PK
- vyhodnocování výsledků sportovních soutěží a ZV

10. Akcelerační program

Ke stimulaci genetického pokroku v chovu haflingského koně, vyhláší ASCHK ČR jako nový impuls výběrový program. Cílem programu je urychlení selekční práce v chovu.

ASCHK ČR bude usilovat i za pomoci státní stimulace o vytvoření takových podmínek pro chovatele plemenných koní, aby mohly být prověřené klisny kryty čistokrevnými hřebci. Bude tak usilovat o to, aby pro chovatele koní špičkové úrovně, byly vytvořeny podmínky k dosažení takového cíle v co nejkratší možné době.

a) Cíl navrženého šlechtitelského projektu

Cílem projektu je urychlení šlechtitelského procesu (tzv. akcelerační program) a tím dosáhnout maximálního genetického pokroku především v genotypové čistotě reprezentantů plemene, kteří svojí fenotypovou kvalitou (exteriérem i ostatními, především charakterovými vlastnostmi) zaručují produkci kvalitních potomků ve smyslu platného šlechtitelského programu.

b) Způsob realizace

K dosažení výše uvedeného cíle je navržen šlechtitelský postup, spočívající především v závazné stanovené kombinaci připařování vybrané části populace haflingských klisen stanovenými, haflingskými hřebci, vynikajícími nad průměr ostatní populace hřebců.

KRITÉRIA VÝBĚRU KONÍ DO NAVRŽENÉHO PROGRAMU

Pro intenzivní šlechtění a výběr populace klisen a hřebců jsou stanovena následující kritéria:

KLISNY:

Do „Akceleračního programu“ jsou zařazeny pouze klisny splňující platné požadavky ŘPK pro oddíl **HPK** /hlavní plemenné knihy/ s hodnocením při zápisu do PK 7,6 a vyšším, která absolvovala ZV a s podílem arabské krve do 1,56%.

Do „Akceleračního programu“ může být po zvážení Radou PK zařazena klisna, jejímž jediným limitujícím prvkem pro zařazení do „Akceleračního programu“ je nízké bodové hodnocení ze svodu, a to v případě významného chovatelského úspěchu, jímž je např.:

- o účast na celostátní výstavě haflingů s výsledným umístěním do 3. místa;
- o účast a umístění na mezinárodní výstavě;
- o zařazením syna mezi plemenné hřebce v ČR, a ostatních chovatelských zemích;
- o zařazení alespoň dvou dcer do HPK v ČR, do plemenné knihy ostatních chovatelských zemí.

Klisna musí zároveň splnit všechny ostatní podmínky – tedy příslušnosti k HPK, absolvování ZV a podíl arabské krve max. 1,56%.

Do „Akceleračního programu“ nemohou být vybrány klisny zařazené do oddílů PK /plemenné knihy/ a PPK /pomocné plemenné knihy/ ŘPK.

HŘEBCI:

Do „Akceleračního programu“ jsou zařazeni pouze hřebci splňující platné požadavky ŘPK pro plemennou knihu hřebců s minimální známkou při zařazení do PK 8,0 bodů a bez přílivu arabské krve.

Do „Akceleračního programu“ nemohou být vybráni hřebci s nižšími známkami, či podílem arabské krve.

Zkušební řád Haflingského koně

Ve zkušebním řádu jsou uvedeny zásady a pravidla pro jednotlivé druhy posuzování a výkonostních zkoušek a zásady pro složení a určování hodnotitelů nebo hodnotitelských komisí. Hodnotitelem může být smluvní partner, člen ASCHK s odpovídajícím vzděláním, nebo hodnotitel schválený předsednictvem svazu chovatelů haflinga (dále SCHH). Ten kdo provádí výběr a určování hodnotitele nebo členů hodnotitelské komise je garantem jejich odbornosti a nestrannosti. Hodnocení je prováděno u hříbat do stáří 3 let známkami v rozsahu 1-5 bodů, u starších koní (zejména při zápisech do PK, nebo výstavách a přehlídkách) známkami v rozsahu 1-10 bodů.

Hodnocení se provádí zejména:

1. Hodnocení u hříbat pod klisnou
2. Hodnocení při zkouškách výkonosti
3. Hodnocení klisen při zápisu do PK
4. Hodnocení na výstavách a přehlídkách
5. Hodnocení hřebců při udělování výběru a při zápisu do PK

1. Hodnocení hříbat pod klisnou

Hodnocení provádí hodnotitel při označování hříběte, na svodech a výstavách. Hodnocení zahrnuje vyjádření žádoucího typu, korektnost postoje a tělesný vývin. Posuzování hříběte se provede u klisny na tvrdém podkladu.

2. Hodnocení při zkouškách výkonosti

ZV jsou pro klisny dobrovolné, pro hřebce do 6ti let věku povinné.

Podmínky pro účast:

Klisna/hřelec musí být zapsáni v PK.

Hodnotí se celými čísly 1 až 10 bodů

Projev znaku je slovně vyjádřen následovně:

Hodnocení dospělých koní	
nedostatečný	1 - 2 body
podprůměrný	3 - 4 body
průměrný	5 - 6 bodů
nadprůměrný	7 - 8 bodů
vynikající	9 - 10 bodů.

Podmínky úspěšného absolvování:

- splnění všech jednotlivých částí,
- možnost opakovat zkoušky maximálně dvakrát (včetně prvního pokusu),
- zkouška může být nahrazena:

- a) sportovní výkonností (dle pravidel ČJF a FEI po doložení majitelem):
  - absolvováním parkúru minimálně stupně Z s výsledkem maximálně 12 trestných bodů nebo
  - absolvováním drezúry minimálně stupně Z s celkovým hodnocením větším než 50% nebo
  - absolvováním kompletní soutěže ve spřežení
  - absolvování reiningu minimálně na úrovni amatérů, nebo mládeže v soutěžích WRC stupně B, nebo ČJF s nenulovým hodnocením,
  - absolvování trailu minimálně stupně B s nenulovým hodnocením;
- b) absolvováním zkoušek výkonnosti v chovatelsky vyspělé zemi – dle zvážení Radou PK.
- c) dokončenou účastí v sedlovém šampionátu haflingů, tj. dokončením všech tří disciplín
- d) dokončenou účastí ve vozatajském šampionátu haflingů, tj. dokončením obou disciplín

Možnost výběru ze dvou možností:

Možnost A – zkouška pod sedlem

- drezurní zkouška pod sedlem,
- jednoduchá skoková zkouška ve volnosti,
- zkouška charakteru

Možnost B – zkouška v tahu

- zkouška v zápřeži - vozatajská úloha,
- zkouška v lehkém tahu – kláda či saně,
- zkouška charakteru

Hodnocení:

Hodnocení budou provádět minimálně tři hodnotitelé jmenovaní RPK.

Koeficienty:

• zkouška drezurní, zápřež	0,5
• skoková zkouška, lehký tah	0,3
• hodnocení charakteru	0,2

Každá disciplína se hodnotí pomocí bodové stupnice 1 – 10. Za každou část obdrží účastník po jedné známce od každého člena komise.

Výsledek zkoušky se vypočte z průměru bodového hodnocení všech členů komise v jednotlivých částech, vynásobením těchto průměrů koeficienty a součtem těchto podílů. Zkoušky úspěšně absolvuje kůň s celkovým hodnocením 6,1 bodů a výše, přičemž nesmí v jednotlivých disciplínách obdržet hodnocení pod 5 bodů (nižší nežli průměrnou). Klisny mohou v případě zranění při zkoušce výkonnosti opakovat celou zkoušku nebo jen disciplíny, které neabsolvovali. Při dokončení zkoušek výkonnosti a nesplnění limitu v jedné disciplíně mohou klisny 1x opakovat tuto disciplínu v termínu stanoveném RPK.

Výsledek ZV nesnižuje známku za exteriér, je-li však hodnocení vyšší je známce za exteriér nadřazeno a na základě vyššího hodnocení je možno klisnu přeřadit do vyššího oddílu PK.

Detailní popis jednotlivých částí:

1. Drezurní úloha

Kůň vykoná čtenou úlohu na drezurním obdélníku 20 x 40m (případně 20 x 60 m); povoleno je pouze uzdění jednoduchým stihlem bez pomocných otěží, martingalu. Je zakázáno použití ostruh a bičiku delšího než 75 cm.

Posuzují se:

- základní chody koně
- ochota a jezditelnost
- připravenost

Výsledná známka za drezurní úlohu je průměrem 3 výše uvedených

Drezurní úloha

ČJF P1 Obdélník 20 x 40 m (20 x 60 m) Informativní čas: 3 min 30 s

	Body	Prvek
1.	A X C	Vjezd pracovním klusem Stát, pozdrav Pracovním klusem vchod Na pravou ruku
2.	M-K K	Změnit směr, lehký klus Pracovní klus
3.	Mezi K-A A	Pracovní cval 1x kolem obdélníku Pracovní klus
4.	B	Velký kruh
5.	C H-B	Stát, 4 sekundy nehybnost, pokračovat středním krokem Změnit směr
6.	B mezi F-A A	Pracovní klus Pracovní cval 1x kolem obdélníku Pracovní klus
7.	E	Velký kruh
8.	A X	Ze středu Stát, pozdrav

Pracovní klus může být v jednotlivých cvičích „vysezen“ nebo „lehký“ – dle rozhodnutí jezdce.

2. Skoková zkouška

Skok ve volnosti, tj. skoková ulička se dvěma překážkami. Kombinace 30 – 40 cm vysoká kavaleta a za ní na 2 cvalové skoky ve vzdálenosti 9,0 – 9,7 m doublebar s přední bariérou ve výši 60, 70 a 80 cm o šířce 80 cm, s výší zadní bariéry ve výši 70, 80 a 90 cm. V průběhu zkoušky každého koně není povoleno vzdálenost mezi skoky měnit.

Na absolvování těchto 3 výšek má klisna 4 pokusy. Posuzuje se především:

- ochota ke skoku a pozornost
- styl skoku.

Výsledná známka je průměrem 2 výše uvedených.

3. Zkouška charakteru

Vlastní zkouškou charakteru je krátké předvedení na ruce, osedlání, případně postrojení před porotci a zvednutí všech čtyř končetin. K hodnocení charakteru se přihlíží v průběhu celých ZV.

U koně smí být pouze jezdec, nebo kočí a jeden pomocník.

4. Zkouška v zápřeži

Je povoleno jednospřeží mezi dvěma oji, nebo v páru. V páru se může zkoušky zúčastnit pouze se stejně starým (3 – 4letým koněm).

Koně jsou postrojováni v libovolných postrojích, uzdění jednoduché stihlové udidlo. Pomocné oštěže nejsou povoleny.

Hodnotí se:

- základní chody
- ochota a ovladatelnost
- připravenost.

Vozatajská úloha

Úloha FI – FEI drezurní vozatajská úloha

Délka trvání průměrně 10 minut, obdélník 100 x 40 m.

	Body obdélníku	Prvek
1.	A X	Vjezd pracovním klusem. Stát. Pozdrav.
2.	X C M	Pracovní klus.
3.	M X K K A F	Prodloužený klus. Pracovní klus.
4.	F X H H C M	Prodloužený klus. Pracovní klus.
5.	M X K	Krok.
6.	K A F	Pracovní klus.
7.	F X H	Krok.
8.	H C M B F A D	Pracovní klus.
9.	D D X	Kruh na pravou ruku (průměr 20 m), následně kruh na levou ruku (průměr 20 m) Pracovní klus.
10.	X	Stát 10 vteřin. Kroky zpět 3 metry.
11.	X G G	Pracovní klus. Stát. Pozdrav. Opustit kolbiště v pracovním klusu.

Zkouška v tahu: hodnotí se v samotě - 3x zastavit a znovu zabrat v zápřeži na 50m dlouhé dráze, předepsaná zátěž jsou saně či kláda 0,2 m³ (o hmotnosti 150 kg ((+5kg)).
Hodnotí se 1. 2. a 3. zabrání, tedy 3 známky.

3. Hodnocení klisen při zápisu do PK

Zápis klisen do PK.

Hodnocení při zápisu klisen do PK provádí 2 hodnotitelé dle Řádu PK a Šlechtitelského programu.

Hodnotí se dle Šlechtitelského programu článku č. 7:

- 1) Plemenný typ
- 2) Exteriér
- 3) Končetiny
- 4) Mechanika pohybu

Posuzování znaků 1 až 3 se provádí na tvrdém podkladu.

Posuzování dle znaku 4 se provádí při předvedení na ruce.

Jednotlivé známky jsou součástí dokumentu o zápisu klisny do PK

4. Hodnocení na výstavách a přehlídkách

Hodnocení na přehlídkách a výstavách, jejichž význam přesahuje rámec oblasti, provádí minimálně tříčlenná komise určena RPK.

Při svodech a výstavách nepřesahujících rámec oblasti určuje komisi pořadatel. Při celostátních akcích přesahujících rámec chovatelské oblasti určuje členy hodnotitelské komise RPK.

5. Hodnocení hřebců při udělování výběru a při zápisu do PK

Zápis hřebce do PK.

Hodnocení při zápisu hřebce do PK provádí min. 3 hodnotitelé dle Řádu PK a Šlechtitelského programu.

Hodnotí se dle Šlechtitelského programu článku č. 7:

- 1) Plemenný typ
- 2) Exteriér
- 3) Končetiny
- 4) Mechanika pohybu

Posuzování znaků 1 až 3 se provádí na tvrdém podkladu.

Posuzování dle znaku 4 se provádí při předvedení na ruce v kroku a klusu a ve volnosti v ohraničeném prostoru.

Jednotlivé známky jsou součástí dokumentu o zápisu hřebce do PK